

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Filipa Dienstbiera a soudců Štěpána Výborného a Veroniky Juříčkové v právní věci žalobkyně: **M. S.**, zastoupená JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem, sídlem Symfonická 1496/9, Praha 5, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 7. 2025, č. j. X, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 3. 2026, č. j. 19 Ad 25/2025-29,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobkyně **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a rozsudek městského soudu

[1] Městský soud v Praze výrokem II usnesení ze dne 18. 11. 2024, sp. zn. Nt 2503/2024, vyslovil účast žalobkyně na soudní rehabilitaci podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve vztahu ke zbavení osobní svobody v období od 23. 11. 1951 do 14. 11. 1955. Shledal, že žalobkyně byla nezákonně zbavena osobní svobody ve smyslu citovaného ustanovení, neboť v souvislosti se zatčením a následným odsouzením svého otce R. S. za trestné činy vymezené v § 2 a § 4 zákona o soudní rehabilitaci byla nuceně vystěhována ze svého bydliště a v uvedeném období musela pobývat na určeném místě pod dohledem orgánů státní bezpečnosti.

[2] V návaznosti na tuto skutečnost se žalobkyně žádostí ze dne 7. 2. 2025 domáhala přiznání zvláštního příspěvku ke starobnímu důchodu podle § 5 zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů. Žalovaná rozhodnutím ze dne 19. 5. 2025, č. j. X, žádost žalobkyně zamítla. Námitky žalobkyně žalovaná rozhodnutím ze dne 28. 7. 2025, č. j. X, rovněž zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

[3] Žalobkyně se proti rozhodnutím správních orgánů bránila žalobou, kterou Městský soud v Praze v záhlaví specifikovaným rozsudkem zamítl. Dospěl k závěru, že žalovaná správně vycházela z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2021, č. j. 3 Ads 108/2018-29, a z usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. II. ÚS 3104/12. Samotné rozhodnutí o účasti na soudní rehabilitaci podle městského soudu nezakládá nárok na příplatek k důchodu ani na jinou formu odškodnění. Žalovaná byla povinna samostatně posoudit, zda žalobkyně splňuje zákonné podmínky pro přiznání zvláštního příspěvku k důchodu. Městský soud současně připomněl, že zákon o soudní rehabilitaci dopadá na osoby postižené za trestné činy uvedené v § 2 a § 4 tohoto zákona, nikoli na další osoby, které utrpěly újmu pouze v souvislosti s represí namířenou proti takto postižené osobě.

[4] Městský soud uzavřel, že žalobkyně sice byla po určitou dobu nucena pobývat se svou rodinou mimo domov, a to pod dohledem státních orgánů a v souvislosti s procesem vedeným komunistickým režimem proti jejímu otci. Podle citované judikatury však šlo pouze o nepřímé dotčení represí. Žalovaná proto správně dovodila, že žalobkyně podmínky pro přiznání zvláštního příspěvku k důchodu podle § 5 odst. 1 zákona č. 357/2005 Sb. nesplňuje.

II. Podání účastníků řízení

[5] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) brojí proti rozsudku městského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Městskému soudu vytýká, že nesprávně interpretoval jím citovanou judikaturu. V rozsudcích Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2021, č. j. 3 Ads 108/2018-29, ze dne 15. 11. 2018, č. j. 7 Ads 419-2010-27, a ze dne 19. 12. 2018, č. j. 8 Ads 162/2018-60, se jednalo o stěžovatele, kteří byli násilně vystěhováni, ale nebyli zbaveni osobní svobody. Proto ani nebylo možné stanovit výši příplatku. Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3104/12 se vůbec netýkalo příplatků k důchodu, ale toliko otázky, zda byla tehdejší stěžovatelka účastna soudní rehabilitace. V nyní projednávané věci je nepochybné, že stěžovatelka osobní svobody zbavena byla, a to v přesně vymezeném období. Současně prokázala svoji účast na soudní rehabilitaci.

[6] Stěžovatelka je přesvědčena, že splňuje všechna zákonem stanovená kritéria pro přiznání příplatku k důchodu, a uvádí, že posuzovanou věc je nezbytné hodnotit prizmatem právních závěrů obsažených v jí odkazovaných nálezech Ústavního soudu. V doplnění kasační stížnosti uvádí, že věc přesahuje její osobní zájem.

[7] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že nikterak nezpochybňuje platnost obecných principů akcentovaných Ústavním soudem v rozhodnutích, která cituje stěžovatelka. Není však patrné, jak by měly citované závěry dopadat na právě projednávanou věc. Žalovaná považuje za stěžejní usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3104/12 a rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ads 108/2018-29. Trvá na tom, že stěžovatelka podmínky pro přiznání zvláštního příspěvku ke starobnímu důchodu podle § 5 zákona č. 357/2005 Sb. nesplňuje a v kasační stížnosti nepředestřela žádnou argumentaci, která by byla způsobila tento závěr zvrátit.

pokračování

[8] Stěžovatelka reagovala na vyjádření žalované replikou, v níž do značné míry opakuje dřívější argumentaci. Uvádí, že zákonem stanovené podmínky pro přiznání zvláštního příspěvku k důchodu splňuje, neboť internace je obdobnou formou zbavení osobní svobody jako vazba či výkon trestu. Stěžovatelka dále doplňuje odkaz na nález Ústavního soudu ze dne 25. 3. 2026, sp. zn. II. ÚS 362/26, a dovolává se uplatnění principu *favoris rehabilitationis*.

[9] Žalovaná v následném vyjádření uvádí, že odkaz na nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 362/26 je nepřipadný a nijak se netýká projednávané věci. Zdůrazňuje, že účast na soudní rehabilitaci sama o sobě nezakládá automatický nárok na příspěvek. Opačný výklad by překračoval zákonnou úpravu i princip *in favorem rehabilitationis*.

[10] Stěžovatelka v reakci na podání žalované setrvává na nutnosti aplikace zásady *in favoris rehabilitationis*. Uvádí, že byla zbavena osobní svobody po dobu delší než 1 rok. Dovolává se usnesení Krajského soudu České Budějovice ze dne 19. 2. 2024, č. j. 4 To 56/2024-55, které řeší, jak vykládat pojem „zbavení osobní svobody“ v rehabilitačním řízení.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Kasační stížnost je přípustná. Jedná se však o věc, v jakých před krajským (městským) soudem rozhoduje specializovaný samosoudce, a v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. je proto nejprve nutné posoudit, zda je kasační stížnost přijatelná, tedy zda svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[12] Institutem nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního se Nejvyšší správní soud podrobně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS. V něm vymezil, že o přijatelnou kasační stížnost se bude jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[13] Nejvyšší správní soud v posuzované věci neshledal naplnění žádného z uvedených důvodů přijatelnosti. Kasační stížnost je proto **nepřijatelná**.

[14] Nejvyšší správní soud se otázkou nároků na příplatky k důchodu v souvislosti se soudní rehabilitací opakovaně zabýval, a to zejména ve shora citovaných rozsudcích č. j. 7 Ads 419/2018-24, č. j. 8 Ads 162/2018-53 a č. j. 3 Ads 108/2018-29. V nich dovedl, že vydání rozhodnutí o účasti na soudní rehabilitaci samo o sobě nárok na příplatek k důchodu nezakládá. Správní orgán i soud musí vždy samostatně posoudit, zda jsou splněny hmotněprávní podmínky konkrétního dávkového nároku.

[15] Nejvyšší správní soud dále v citovaných rozsudcích zdůraznil, že „ze smyslu i koncepce zákona o soudní rehabilitaci je nicméně zřejmé, že za poškozenou osobu se pro účely tohoto

zákonu považuje pouze osoba, která byla za trestné činy vymezené v § 2 a § 4 citovaného zákona vězněna nebo byla vystavena takové represí ze strany státních orgánů, kterou lze z hlediska její intenzity přirovnat k výkonu trestu odnětí svobody (jednalo se zejména o zadržení, zatčení, vzetí do vazby, anebo zařazení do tábora nucené práce podle zákona č. 247/1948 Sb., viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 1995, sp. zn. Tzn 7/95). Celý zákon o soudní rehabilitaci zjevně dopadá pouze na osoby, které byly potrestány za spáchání skutků, v nichž byly tehdy spatřovány trestné činy uvedené v § 2 a § 4 tohoto zákona. Pokud by se měla soudní rehabilitace týkat i dalších osob, nepochybně by byla tato skutečnost v zákoně výslovně upravena. Rozšíření okruhu poškozených nelze dovozovat z § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, jenž toliko dodává, že soudní rehabilitace přichází v úvahu i tehdy, pokud trestní stíhání nebylo ani zahájeno, ale ke zbavení osobní svobody či majetku došlo. Nepochybně se totiž stále musí jednat o osobu, která se měla dopustit jednání, v němž byl spatřován některý z trestných činů vyjmenovaných v § 2 a § 4 zákona. Odškodnění dle zákona o soudní rehabilitaci tedy nedopadá na případy, kdy osoba blízká poškozenému (popř. i osoba jiná) utrpěla újmu v souvislosti s represí proti němu (viz např. bod 39 rozsudku č. j. 3 Ads 108/2018-29).“

[16] Z odkazovaných rozsudků rovněž vyplývá, že nucené vystěhování z domova, jakkoli představovalo závažnou křivdu, nelze podřadit pod neoprávněný výkon vazby nebo trestu odnětí svobody ve smyslu § 5 odst. 1 písm. c) bodu 1 zákona č. 357/2005 Sb. a nelze je ztotožnit ani s pobytem v některém ze zařízení výslovně uvedených v § 5 odst. 1 písm. c) bodu 2 téhož zákona. Takový závěr by přesahoval meze zákonného výčtu a ve svém důsledku by nahrazoval vůli zákonodárce soudním dotvořením další kategorie oprávněných osob. Ani princip *in favorem rehabilitationis* nemůže vést k vytvoření nároku, pro který zákon nestanoví potřebné hmotněprávní podmínky (srov. body 19 a 20 rozsudku č. j. 7 Ads 419/2018-24, či body 45 a 46 rozsudku č. j. 3 Ads 108/2018-29).

[17] Citované judikaturní závěry, z nichž v přezkoumávaném rozsudku vycházel i městský soud, plně dopadají na nyní souzenou věc. Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá, že tomu tak není, na podporu svého tvrzení však nepředestřela žádnou přesvědčivou argumentaci. Jak vyplývá ze shora uvedeného, rozhodnutí o účasti na soudní rehabilitaci dostatečný podklad pro přiznání zvláštního příspěvku k důchodu podle § 5 zákona č. 357/2005 Sb. neskýtá. Nepřípadný je i poukaz na údajnou odlišnost spočívající v tom, že stěžovatelka byla reálně zbavena osobní svobody. Pro věc je podstatné, že stěžovatelka nebyla osobou, která se měla dopustit trestných činů vymezených v § 2 a § 4 zákona o soudní rehabilitaci (tou byl její otec), a nelze vůči ní seznat ani jinou formu represe, kterou by bylo možno z hlediska její intenzity přirovnat k výkonu trestu odnětí svobody. Neexistuje zde tedy přímá souvislost mezi represí v podobě zbavení osobní svobody a podezřením ze spáchání některého z trestných činů vyjmenovaných v § 2 a § 4 zákona o soudní rehabilitaci. Je tedy patrné, že shora rekapitulovaná judikaturní východiska jsou na věc stěžovatelky zcela přílehlavá. Městský soud v hodnocení věci nepochybil, natož pak zásadně.

[18] Nejvyšší správní soud uzavírá, že kasační stížnost se týká otázek, k nimž již existuje ustálená judikatura. Městský soud tuto judikaturu respektoval a nedopustil se žádných pochybení, která by odůvodňovala přijatelnost kasační stížnosti. Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou ve smyslu § 104a s. ř. s.

pokračování

[19] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS, či ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS). Žalobkyně (stěžovatelka) neměla v řízení úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná sice byla v řízení úspěšná, právo na náhradu nákladů řízení však rovněž nemá (§ 60 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. června 2026

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu